

19/ Profesní příprava žáků s mentálním postižením. Pracovní uplatnění osob s mentálním postižením.

Profesní příprava = příprava na profesní činnosti podle schopností, možností a zájmů žáků s MP. Přispívá k podpoře ke společenské integraci a ke zkvalitnění života.

Možnosti profesní přípravy jedinců s mentálním postižením:

- Střední odborné učiliště (SOU), střední odborná škola (SOŠ).
- Odborné učiliště (OU).
- Praktická škola (PŠ) – dvouletá či jednoletá.

Praktická škola

Nezaměňovat za býv. ZŠ praktickou!!!

- **Druh středoškolského vzdělání pro studenty se speciálními vzdělávacími potřebami** (mentálním postižením a více vadami) **s jednoletou, nebo dvouletou přípravou**
- Připravuje studenty na způsobilost při výkonu **jednoduchých manuálních povolání a pro praktické činnosti v rámci každodenního života**
- Většinou funguje při ZŠ speciální, nebo ZŠ pro žáky s LMP, může existovat i samostatně
- Mezi odborné předměty patří **rodinná výchova, ruční a domácí práce a praktická cvičení, všeobecně vzdělávací předměty učebního plánu prohlubují dovednosti a vědomosti nabyté na základní škole speciální** (tj. trivium a výchovy).
- **Zajištěn odborný výcvik** (praktická cvičení – 12 hodin týdně)

A/ Praktická škola s dvouletou přípravou

- **určena žákům** s mentálním postižením, kteří ukončili povinnou školní docházku v základní škole, v základní škole speciální nebo v nižším než devátém ročníku základní školy
- primárně pro žáky se SMP, nebo i LMP
- **zaměřena na přípravu pro výkon jednoduchých činností v oblastech praktického života a manuálních profesí**

Cíl: poskytnout žákům doplnění a rozšíření všeobecného vzdělání ze ZŠ, dát jim základy odborného vzdělání a základy manuálních dovedností v oboru dle zaměření

B/ Praktická škola s jednoletou přípravou

- **určena žákům s těžším MP postižením (více vad, PAS, SMP-TMP)**, kteří získali vzdělání na úrovni základní školy speciální

- příprava především na **práci v chráněných pracovištích**, na **pomocné a úklidové práce** a na **prvky sebeobslužných činností pro praktický život**

Odborné učiliště

- **Obory:** Kovářské práce, Kamenické práce, Zámečnické práce a údržba, Papírenské práce, Prodavačské práce, Pekařské práce, Šití oděvů a další.
- **Praktická profesní příprava** = 1 rok, v samostatné třídě OU, příprava pro výkon jednoduchých činností, pro žáky, kteří nejsou schopni samostatně pracovat, ale jejich pracovní a společenské uplatnění může být řízeno jinými osobami.
- Ukončení závěrečná zkouška + vysvědčení (2 roky), závěrečná zkouška + výuční list (3 roky).
 - **určeno žákům s LMP**
 - Absolventi odborného učiliště jsou připraveni pro výkon povolání odpovídajících příslušnému učebnímu oboru.
 - Příprava trvá dva nebo tři roky a je ukončena vykonáním závěrečné zkoušky, nebo výučním listem
 - Absolventi jsou **kvalifikováni** především pro výkon **řemeslných povolání**

.....

V oblasti dalšího vzdělávání dospělých jedinců s mentálním postižením existují další varianty:

A/ Večerní školy

Definice:

- Jedna z forem **celoživotního vzdělávání pro dospělé osoby s mentálním postižením**
- Pro absolventy **základních škol speciálních, praktických škol, i pro ty, kteří neměli možnost povinnou školní docházku absolvovat**

Dále pro **dospělé osoby s mentálním postižením, autismem a více vadami**, které v rámci profesního vývoje, osobnostního rozvoje, podpory sebeobsluhy a osobního růstu, nebo jako smysluplnou náplň volného času využijí další vzdělávání i v dospělém životě

Zřizovatelem jsou občanská sdružení

- Výuka většinou **ve školách nebo i v prostorách DPOSZP** (nedoporučuje se) **v odpoledních hodinách, zpravidla dvakrát týdně po dvou až třech hodinách**
- Neexistují žádné vzdělávací programy
- Náplň: **rozvoj komunikace, opakování a prohlubování učiva, orientace ve světě, sociálních situacích, čtení knih, novin, internet, počítač, výchovy, tanec, tvorba, cizí jazyky**

B/ Kurzy k doplnění vzdělání

poskytovatelem je **základní škola (dříve praktická) nebo speciální** slouží **k doplnění a prohloubení dosaženého vzdělání**
kurzy otevírají možnost **získat vzdělání** v této škole i těm **občanům s mentálním postižením, kteří neměli možnost své vzdělání ani započít**

Pracovní uplatnění osob s mentálním postižením

Zákon č. 435/ 2004 sb. o zaměstnanosti; Část třetí - Zaměstnávání osob se zdravotním postižením:

- Při zaměstnávání osob se zdravotním postižením, hrají svou úlohu i **úřady práce.**

Jakou funkci plní:

- Úřady dle zákona o zaměstnanosti, ukládají zaměstnavatelům povinnost obsazovat volná pracovní místa vymezená pro občany se zdravotním postižením pouze těmito občany,
- poskytují zaměstnavatelům zaměstnávajícím více než 50% zaměstnanců se zdravotním postižením příspěvek.
- Umožňují informační a **další služby o volbě povolání.**
- Zabezpečují **přípravu pro pracovní uplatnění** a po jejím absolvování vhodné pracovní uplatnění občanům se zdravotním postižením.
- Vyžadují od zaměstnavatelů **seznamy pracovních míst vhodných pro tyto občany**, zabezpečují pracovní rehabilitaci, zřizují a spravují výcviková střediska pro občany se zdravotním postižením, vedou evidenci uchazečů o zaměstnání se zdravotním postižením (Pipeková, 2006).
- Zaměstnavateli, zaměstnávajícímu **více než 50% osob** se zdravotním postižením z celkového počtu svých zaměstnanců se poskytuje příspěvek na **podporu zaměstnávání těchto osob.**

...Druh práce, peníze, které prací vyděláváme, a možnosti, které tím získáváme, to vše ovlivňuje naše sebeuvědomění, naše postavení ve společnosti a stupeň svobody, volnosti na úrovni ekonomické a sociální. Pracující člověk má mnohem větší předpoklady být soběstačným a vést poměrně nezávislý život bez toho, aby zasahoval do života svých příbuzných (Pipeková, 2006).

Podporované zaměstnávání

Definice: je časově omezená služba určená lidem, kteří hledají placené zaměstnání v běžném pracovním prostředí.

Jejich schopnosti získat a zachovat si zaměstnání jsou přitom z různých důvodů omezeny do té míry, že potřebují individuální dlouhodobou a průběžně poskytovanou **podporu poskytovanou před i po nástupu do práce.**

Chráněný trh práce, do kterého patří:

- **denní stacionáře – centra denních aktivit**
- **chráněné dílny**
- **výrobní družstva**

Základní pravidla a popis podporovaného zaměstnání:

- Služba může být poskytována po dobu dvou let, v odůvodněných případech může být o rok prodloužena.
- Zahrnuje personální poradenství zaměstnavatelům a zároveň pracovní asistenci. **Pracovní asistent** je na pracovišti k dispozici po dobu nezbytně nutnou k zaučení zaměstnance a pomáhá ostatním zaměstnancům a zaměstnavateli v navázání vztahu a komunikaci s novým spolupracovníkem.
- Cílem je **propojit potřeby a požadavky zaměstnavatelů s možnostmi uchazečů**. Tím se docílí vytvoření stabilního pracovního vztahu mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem.

Rodiče, kteří by rádi, aby jejich dítě se znevýhodněním po ukončení školní docházky, našlo práci v běžné firmě, se mohou informovat o službě **Tranzitní program**.

Pracovní a sociální rehabilitace

- Osoby se zdravotním postižením mají **právo na pracovní rehabilitaci**.
- Pracovní rehabilitaci **zabezpečuje úřad práce** místně příslušný podle bydliště osoby se zdravotním postižením ve spolupráci s pracovně rehabilitačními středisky nebo může na základě písemné dohody pověřit zabezpečením pracovní rehabilitace jinou právnickou nebo fyzickou osobu.
- Pracovní rehabilitace je **souvislá činnost zaměřená na získání a udržení vhodného zaměstnání osoby se zdravotním postižením**, kterou na základě její žádosti zabezpečují úřady práce a hradí náklady s ní spojené.
- Žádost osoby se zdravotním postižením obsahuje její identifikační údaje. Součástí žádosti je doklad osvědčující, že je osobou se zdravotním postižením.

Pracovní rehabilitace zahrnuje zejména:

- poradenskou činnost zaměřenou na volbu povolání, volbu zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti,
- teoretickou a praktickou přípravu pro zaměstnání nebo jinou výdělečnou činnost,
- zprostředkování, udržení a změnu zaměstnání, změnu povolání a vytvoření vhodných podmínek pro výkon zaměstnání nebo jiné výdělečné činnosti.